

Styrelsens berättelse vid Hermelinska Släktföreningens  
årsmöte i Gränna d. 30/6 1926.

Då Släktföreningen nu åter samlas till årsmöte - det tredje i ordningen sedan det konstituerande sammanträdet 1911 - erinra vi oss som ett kärt minne de dagar i juni månad 1921 som vi hade gemensamma i den lilla Mälarestaden Mariefred.

Femtioen medlemmar af släkten eller densamma närstående fränder voro samlade då, egnande de båda mötesdagarne dels åt förhandlingar berörande släkten, dess minnen och dess framtid, dels ock åt studium - om än af mera flyktig art - af de historiska minnen som i så rikt mått bjudes i den delen af vårt land. Vi behöfva blott nämna: Gripsholm, Strängnäsdomen och Roggenamnet. Sörmlandsnaturen i midsommarskrud med välskötta gårdar och röda stugor, som inslag i den färgrika taflan, ej heller att förglömma.

Efter denna lilla erinran om senast trefna samvaro får styrelsen lemna en kortfattad berättelse öfver föreningens verksamhet under de fem år som gått sedan dess:

De första tio åren af föreningens tillvaro voro grundläggande för dess framtida verksamhet på skiljda områden. Tack vare frikostiga donationer och en klok förvaltning samlades redan efter sju år ett kapital af den storlek att dess afkastning enligt stadgarne fick tagas i anspråk för att understödja behöfvande släktmedlemmar. Ett omständeligt och tidsödande arbete nedlades för att bringa rättelse och reda i förhållanden på Noor som intimt berörde släkten i sin helhet. Vidare insamlades en hel del värdefullt material rörande medlemmar af släkten, dels lefnadsteckningar och karaktäristik öfver bortgångna, dels ock i form av tidningsmeddelanden och anteckningar om nu lefvandes verksamhet och insattser i trängre eller vidare kretsar.

Tack vare detta grundläggande 10 åriga förarbete har verksamheten under den sista femårsperioden kunnat uppehållas utan några större kraftansträngningar eller störningar. Från Släktföreningssynpunkt har det varit några fridsamma och stilla år.

Djupt ingripande hafva de dock varit för dem som under dessa år genom dödsfall förlorat sina kära närstående.

Släktens äldste Friherre Carl förunnandes få sluta sin långa lefnadsbana på Thorsvi den 23 sept. 1923 i en ålder af nära 95 år.

Öfversten Friherre Sven hade den 23 mars samma år befriats från sitt lidande och lemnat sina kära.

Må vi nu egna de bortgångna några minnesord:

Några bilder från Carl Hermelins hvardagslif under hans krafts dagar.

Vi hafva nyss stigit upp från frukostbordet; Mor har läst ett bibelord; Far har gifvit henne en slängkyss, hvilket han aldrig underlät efter slutad morgonbön. Jag ser honom nu något framåtlutad med en stadig jernskodd käpp i handen stega ut åt gårderna. Det ligger en sten på vägen, som ej bör vara der, den petas åt sidan med käppen; står det en blommande ryssgubbe eller en tistel i hans väg så får den ett rapp. Så småningom kommer han ut till arbetsfolket, talar i regel med rättaren, granskar framför allt hästarna och det arbete som utföres af dem och körkarlarne. En felaktigt spänd sele rättas på; försummad skötsel, sträng körning eller svettiga hästar tolereras ej gerna. I öfrigt går arbetet merendels i Uppländsk dagsverkstakt. Så styr han stegen ned åt ängen der Johansson går i vall med koflocken c:a 40 st. Der stannar han gerna och språkar med sin gamle trotjenare. Det talas om "Blom<sup>ä</sup>sta" och "Stinta" och tjuren, om betet och fällan. Det är två goda vänner som stå och språka om gemensamma angelägenheter. Sammaledes blir det då han kommer till utgårdarne Nafstalund och Nygård. Torsell och Frida<sup>c</sup> och Far äro goda vänner sedan många år. Efter den långa rondan på förmiddagen går Far och badar; framför honom marscherar fem pojkar "tack tu, tack tu." "Ni ska' veta att Far har varit kneckt i sin dar pojkar.!"

Hästarne voro Fars ögonstenar, varmblodiga hästar med bra nog massa, som dugde både under sadel och för plog. Thorsvihästarne voro välkända vida omkring i Upplandsbyggden. Då Far satt upp i sadeln på favoritstoet Stjärna, importerat från Ostpreussen, och red henne i terrängen bjöds det en ögonfägnad för den som förstod upp-skatta ett sådant ekipage. Mjuka rörelser, gemensamma för både ryt-tare och häst och fina känslor och hjälper framträdde och kommo till användning. Samma mjuka handlag och försynta behandling tillämpades då unghästarne skulle köras in. Huru heta och ostyriga de än voro

från början blefvo de snart nog tända utan hårda medel, endast med goda lämpor. Far hade en ovanlig god förståelse af djurens psyke, framför allt hästarnes.

När slåttern började, veckan efter midsommar, och det blef vackra dagar och varmt i luften, längtade Far efter att få komma ut på sjön. Båten låg och gungade vid bryggan nere vid Sjöstugan; Mor hade så omtänksamt stufvat in i sjökistan allt i matväg som kunde tarivas under några dagars sjötur. Seglen hissades och Far sätter sig till rors. Mor har sin plats närmast honom, läsande högt eller med en stickning eller sömnad i handen. Det är fridfullt ombord. Ordning och reda härskar i hvarje vrå; seglen äro väl ansatta, vändningarne gå som en olja. Intet öfverdåd i segelförningen men ej heller ströks toppen i onödan. Far var vaksam och visste i grunden hvad båten tålde, och huru svårt vädret än var, så gick det alltid lyckosamt. Äfven den gången då stormen bröt lös med sådan häftighet att grus och sand slog upp mot fönsterna derhemma på gården, och Mor vred sina händer i oro för Far och barn på sjön.

Dessa sjöfärder kunde vara en hel vecka och utsträckas stundom till Östersjön. Bekymren lemnades då på landbacken och det var några väl behöfliga hvilodagar för båda föräldrarne. Vaksamhet, ansvars känsla och ordningssinne präglade Far som sjöman.

Uppfriskande för honom voro också de dagar han egnade skogen och jakten. När nysnön täckte marken och det vildas spårstämplar tecknade sig som radband och mönster på den hvita duken, då tog Far sin väl vårdade mynningsladdare från väggen, der den hängde med en harsvans mellan hanar och cylindrar och stegade, åtföljd af någon af sönerne med Badde i koppel, ut på jaktstigen. Han var särskildt road af att spåra det vilda, och gjorde det bra; hararnes afhopp och krumsprång redde han ut bättre än de fleste. Förstod också bra att bedöma terrängen och finna håll. Far var aldrig skottsnål, utan såg gerna att andra fick skjuta och glädde sig åt goda prestationer af dem. Någon "storjägare" var Far ej, men han hade en förnäm uppfattning rörande <sup>h</sup>ej jägares uppträdande både mot jaktkamerater och mot djuren. I skogen såväl som på sjön var sinnet lättare, han var meddelssam och munter i synnerhet om någon af grannarne var med.

Far var respektningifvande och efter nutida vekligare uppfattning - sträng i sin fostran af barnaskaran. På äldre dagar



sade han sjelf att han kanske varit väl sträng. Wi hafva protesterat deremot. För egen del kan jag ej minnas att behandlingen någon gång var hård eller orättvis, och ej heller torde någon af syskonen gömma på ett sådant minne. Äfven om vi ej, då agan gafs eller klandret utdelades, förstodo att uppskatta det rättvisa och behöfliga deruti. Hans stränghet hemföll under den rubriken "att den man älskar, den agar man." Fars känsliga sinne för ordning, för allvar i arbete, för regelbundenhet i vanor, för punktlighet och tillvaratagande af tiden, för ärlighet och reda i lifvets alla skiften, gjorde att han kände sig illa berörd och reagerade om det brast något på de områdena hos omgifningen. Han lät då ej udda vara jemt, hvilket kanske varit beqvämast och behagligast, utan sade ärligt ifrån. Den gode vännen och grannen på Fånö - Hugo Tamm - gaf en gång uttryck åt den uppfattning: att den stränghet som Far visade i sin fostran af barnen hade äfven haft det goda med sig, att de tvingades tillsammans - att hålla ihop - att kärleken syskonen emellan blef starkare derigenom. Vare dermed huru som helst, split och osämja oss emellan har ej heller förekommit.

Minnet af Far är så intimt förenadt med det af Mor. För äldrarnes äktenskap var ju så sällsynt harmoniskt. Tankarne gå till dem båda der de hvila under den gröna kullen på Thorsvi kyrkogård. -Frid, Frid! Far och Mor.

Ernst.

#### Carl Max. Hermelin på äldre dagar.

För att rätt bedöma Carl Hermelin så som han tedde sig på ålderdomen, bör man se honom med de yngre åren som bakgrund.

Af sin mor hade han bl.a. ärft ett om ej precis despotiskt sinnelag, så dock ett mycket styrande. Detta hans sinnelag tämjdes emellertid af en alltid till finnandes stark rättskänsla, hvilken egenskap ju lär hafva varit en af fadrens kanske mest utmärkande karaktärsdrag. Utom denna rättrådighet ägde han liksom sin far en viss slutenhet. Dessa föräldrarnas egenskaper, stränghet, ordknapphet och rättvisa, utmärkte Carl Hermelins förhållande till sina barn. När emellertid någon af sönerne understundom misslyckades i sina studier, förekommo ej stränga och klandrande ord, men väl en uppmaning att taga i med mer allvar och kraft. En af hans vänner brukade likna honom vid gamle bonden Hane i Runebergs dikt. I denna var det nöden och

strängheten, som hos de unga framlockade en skön syskonkärlek, och var det manne ej detsamma inom Thorsvi-hemmet ? Där fanns dock en (annan), som gick emellan och lättade upp för alla, och som Carl Hermelin satte högst af alla människor, nämligen sin maka. Hon var säkerligen ej blott för sin man, utan äfven för barnen och alla utomstående liksom kärnan i hemmet. När hon sedan så oväntadt gick bort, var det som om Carl Hermelin kommit mer till sin rätt. I tio år fick han vara den samlande medelpunkten inom en stor familj.

Det sägs, att en människa är ung, så länge hon har tillväxt till det goda, och i så fall kan man säga, att Carl Hermelin trots sina 95 år var ung in i det sista. Det var ingalunda lätt för en person med hans läggning, att lämna ifrån sig sin gamla kära gård till en yngre kraft, men när steget väl var taget kunde ingen ha varit mer försynt, ödmjuk och förstående än han - Om den nye älgaren reste bort, höll han ett vaksamt och kärleksfullt öga på hvad som skedde på gården. "Ifall Adolf ringer på," brukade han säga till sonhustrun, "så kan du säga, att de göra det och det i dag" - I hela sitt lif hade Carl Hermelin fått kämpa med ekonomiska svårigheter, och därför var det en Guds nåd, att hans sista år i det hänseendet blefvo rofyllda. Själf i afsaknad af medel, att tillfyllest kunna utföra erforderliga förbättringar på sin gård, var det vackert att se, hans tacksamma glädje och förståelse för allt, hvad som i den vägen sedermera kom till utförande. Under dessa hans sista år framträdde äfven en egenskap, som han förut aldrig haft tillfälle få visa, nämligen en stor frikostighet och glädje öfver att kunna hjälpa andra.

Den stränghet, som förr utmärkt Carl Hermelin var under de sista åren förbytt i ljus mildhet, ej minst mot barn och barnbarn. - Tacksamhet och förnöjsamhet fyllde hans sinne och spred frid och trygghet i kretsen af dem, som hade förmånen få lefva tillsammans med honom under hans sista år.

Hans själ var enkel och stor - enkel och stor också i hans gudsförhållande, ty där egde han barnets trygga förtröstan. Man kunde ofta höra honom tala för sig själf, och frågade man då, hvad han ville, blef svaret: "Jag talar bara med min himmelske Fader. Han citerade en gång Tegnér's ord ur Axel:

"Ack, när den långa natten skymmer  
och mänskan står vid grafvens dörr,  
Hur annorlunda då än förr  
syns lifvet med dess små bekymmer.

Och så tillade han: "Tro och hopp, dessa två skola föra en framåt och uppåt." Och förvisso var det de bästa som djupast sett voro drifkrafterna i Carl Hermelins tysta, sträfsamma och starka lif.

*Gunnar J. Tamm*

En minnesruna öfver vår käre Far Carl Maximilian Hermelin, sådan jag, hans äldste son, uppfattat honom, hans lif och gärning. -

Allvarlig, sträng och rättvis var intrycket och minnet af vår far från mina tidigaste barndomsdagar.

Dessa egenskaper präglade visserligen i viss mån hela hans lif, men de fingo en helt annan betydelse och innebörd, då man förstår och kan uppskatta de principer och de högt ställda mål han under hela sitt lif fasthöll och sträfvade att förverkliga.

Själ en sanningsälskande och i allo ärlig man, med de ädlaste och rättrådigaste grundsatser, afskydde och bedömde han strängt hvarje osanning och svek. -

Uppfostrad i ett kärleksfullt hem der många slägtleds bästa grundsatser och traditioner hölls i helgd, kunde han med den karaktärfasthet som utmärkte honom, i sitt eget hem förverkliga och häfda de samma.

Äran att vara en självständig fri man höll han högt, och i samma mån han respekterade andras åsikter, visste han fordra detsamma för sina egna och för sina handlingar. Kärleken till fosterlandet och den del af detsamma han egde och brukade, manifesterades genom arbete och tysta uppoffringar, och i sträfvan att uppföstra sin stora barnskara till svenska män och kvinnor, med syskonkärlek och fördragsamhet. -

Dådlöshet och misströstan fick icke existera, utan med glädtefullt och orubbligt förtroende för en högre rättvis försyn, tog han såväl de onda som de goda dagar med lugn tillförsikt, och jag minnes med djup rörelse hans ord och hållning, då han med blottadt hufvud trädde ut på gården och tog emot stoftet af sin älskade maka, som dog under ett besök hos en af mina bröder, och med handen på kistan sade; "Herren gaf och Herren tog, välsignat vare Herrens namn." -

Kraft och energi i arbetet, och lefvande intresse för de förströelser och stärkande af kropp och sinne, som låg i utöfvandet af jagt, segling och ridsporten, höll honom in i sena ålderdomen i en vigör, som med framgång täflade med oss, ej just bortklemade och otränade ungdomar, i uthållighet och kraftprof. -



På sin älskade gård Thorsvi, der han och vår kära Mor bildade det hem, som för oss syskon, står som idealet af ett hem, och der gedigenheten i hans karaktär afspeglades i smått som stort, och der gästfrihet och en öppen vinnande älskvärdhet mötte hvarje besökande, der fick han leva och verka under större delen af sitt långa lif, samt glädjen se en af sönerna öfvertaga, utveckla och förbättra hvad han ej hunnit eller kunnat, och der fick han sluta sitt verksamma lif, Älskad och vördad i lifvet och i tacksamt minne bevarad. Han var en sann ädling och en Guds man!

Frid öfver honom! -

*Knut L.*

Han sover den gamle vid Thorsvi gård  
inunder den åldriga grafstenens vård  
och ekens fannande, skuggande fred. -  
Men sänktes än stoftet i jorden ned  
skall minnet dock lefva från led till led.

Hur var ej hans gärning lefvande kraft  
som ej räddes hålla i yxans skaft  
och icke en hårsman sig tubba lät.

Hans lefnadsväg den var lång, den var rät  
och ett hjärta af guld, - man kände det!

Än finns hela kedjan af barnen kvar  
som värda och älska minnet af Far,  
och vår gemensamma önskan är väl:  
att flit och sanning som fyllde hans själ  
blir kommande släktenas arvedel !

*Ingvid f. Brander*

Sven Hermelins offentliga liv och de betydande insatser, han därunder gjort på skilda områden, äro genom de många och belysande uttalanden, som vid hans bortgång blivit fällda, för oss alla väl kända.

Att frammana bilden av Sven Hermelin som människa, som Make, Far och Vän, vill jag, som räknar mig till hans vänner, söka att, om ock i ofullständiga drag, teckna just så som han för mig framstår.

Det är skönt att hava sett en man lida som en man och bära i stilla undergivenhet det som lagts på och ständigt försöka att midt under egen smärta och nöd göra det så ljust som möjligt

för de närmaste och vara stödet för dem även när han vet, att det håller på att brista. Det är gott för Eder, som stodo honom närmast i livet att få minnas allt det myckna ljusa i hans bild. Som få ägde Sven Hermelin förmåga att hos alla dem, med vilka han kom i beröring, uppväcka känslor av den mest uppriktiga sympati och den mest spontana aktning. Och den en gång förvärvade sympatin och aktningen, den förstod han genom vänskapens band förstärka och befästa. Söker man närmare efter, vari grunden till denna lyckliga egenskap låg, finner man, att den bottnade i ett sällsamt hjärtegott sinne och en sant ridderlig karaktärs nobla försynhet. -

Han ägde den lyckliga egenskapen att genom sitt urbana uppträdande och sin mot alla lika vänlighet vinna många vänskap och aktning. Hans hjärta var av guld, hans hand öppen och hjälpsam och många äro de som förvisso fått röna detta. Släktkär, vänfast och trogen mot sina vänner, deltog han lika varmt i deras framgångar och lycka som i deras sorger och motgångar och med råd och dåd har han hjälpt, där han kunnat. Själv såg han alltid ljust på livet och denna hans ljusa livssyn och hans otroliga energi torde vara de mest utmärkande dragen i hans karaktär.

Sven Hermelin var en verklig ädling i detta ords bästa bemärkelse, en ädling ej blott i yttre avseende genom sin börd och sitt skick utan i rikaste mening genom det goda hjärtats och det vänfasta sinnets vackra adelskap.

Stockholm i juni 1926.

Th. Leijonhielm.

Namnet Hermelin bäres nu av 114 personer - dem inräknade som genom gifte ingått i andra släkter. För fem år sedan var motsvarande siffra 108 och för 10 år tillbaka 98.

Uti Släktföreningen voro under 1925 inskrivna 26 ständiga och 65 årsbetalande medlemmar. Hela medlemsantalet är sålunda 91. Motsvarande siffror för 5 och 10 år sedan voro respektive 92 och 75.

Rörande föreningens tillgångar och förvaltning är att anföras att revisorerna Friherrarne Knut C:son och Theodor för hvarje räkenskapsår reviderat räkenskaperna och i kassaboken, som här finnes tillgänglig, antecknat att de befunnits utan anmärkning.

Tillgångarne som vid 1921 års början utgjorde 14,755:14 kronor voro vid 1926 års början 18,237:91 kronor. Sålunda ökade under de fem åren med 3,482:77 kr. Medlen äro placerade uti 5 och 6 % statsobli-



gationer samt i 4 st. premieobligationer, förvarade i bankfack.

Inkomsterna hafva utgjorts af influtna räntor, af medlemsavgifter och af en vinst af 100 kr. å en af premieobligationerna.

Till understöd enligt styrelsens pröfning har utgått ett sammanlagt belopp af 1,500 kronor. Öfriga utgifter - för resor, frakter, porton m. m. har under samma tid uppgått till 158 kronor.

Om medlemsantalet kan vidmakthållas under de närmaste åren bör fonden till nästa släktmöte öfverstiga 20,000 kronor och beslut enligt § 24 i stadgarne då fattas rörande densammas förvaltning.

Enligt det aftal som 9 maj 1917 ingicks med Friherre Eugène bestämdes att eganderätten till 14 st. släktporträtt som förvarats på Noor skulle tillkomma Hermelinska släkten såsom fideikommissegendom. De skulle enligt samma öfverenskommelse dels föras med påskrift å baksidan "tillhör Hermelinska släkten" dels ock förvaras hos släktens hufvudman. Den sista bestämmelsen har af vissa skäl ej fullföljts. I dess ställe hafva en del af släktmedlemmarne anmodats att i respektive hem förvara och vårda dessa porträtt och deröfver aflemnats skriftliga förbindelser, som förvaras bland släktföreningens handlingar. Sådana förbindelser föreligga från:

Knut A:son å 3 porträtt. Knut C:son 1 st. Adolf 2 st. Yngve 1 st. Thorsten 5 st. och Ernst 3 st.

Styrelsen.